Mondelinge vragen Alle kinderen hebben leerrecht: geen levensbeschouwelijke vrijstelling

28 mei 2026

Vragen:

Kinderen hebben recht op onderwijs. Dit wordt onder meer geborgd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens. Vorige maand deed de Hoge Raad een uitspraak waarbij de regels voor een leerplichtvrijstelling zijn verduidelijkt en aangescherpt. Ouders kunnen alleen nog aanspraak maken op de levensbeschouwelijke vrijstelling als er geen openbare school bij ze in de buurt is. Op openbare scholen is onderwijs dat aan godsdienst, levensbeschouwing of maatschappij raakt in principe objectief, aldus de Hoge Raad. Ook benoemde de Hoge Raad dat van de overheid actief handhavend optreden mag worden verwacht, zo nodig langs strafrechtelijke weg.[1]

Als reactie op deze uitspraak kondigde de gemeente Den Haag deze week aan geen levensbeschouwelijke vrijstelling van de leerplicht meer toe te kennen. Voor alle leerlingen zijn namelijk voldoende openbare scholen in de buurt. Staatssecretaris Tielen van Onderwijs wil de levensbeschouwelijke vrijstelling van de leerplicht helemaal afschaffen.[2]

Gisteren kondigde Utrecht aan voorlopig geen nieuwe aanvragen voor vrijstelling op basis van levensovertuiging in behandeling te nemen.[3] De vraag is wat er met de huidige afgegeven vrijstellingen gebeurt. In Utrecht gingen in schooljaar 2024-2025 24 kinderen niet naar school vanwege de levensbeschouwing van hun ouders.[4] Zij hebben er recht op om samen met andere kinderen naar school te gaan en zich zo te ontwikkelen en vormen. Utrecht heeft goed openbaar onderwijs en niemand woont ver van een openbare school. De fracties van GroenLinks-PvdA, D66, VVD en Volt hebben daarover de volgende vragen:

1. Hoeveel kinderen gaan in schooljaar 2025-2026 niet naar school vanwege een levensbeschouwelijke vrijstelling van leerplicht? Hoe houdt de gemeente deze kinderen momenteel in beeld?
2. Waarom heeft het college ervoor gekozen om enkel geen nieuwe aanvragen voor vrijstelling op basis van levensovertuiging in behandeling te nemen?
3. Waarom wil Utrecht communicatie van het Rijk afwachten terwijl de uitspraak van de Hoge Raad voldoende basis biedt om zelf in actie te komen?
4. Wat gebeurt er met de kinderen die op dit moment niet naar school gaan op basis van een levensbeschouwelijke vrijstelling?
5. Is het college bereid te handhaven als ouders hun kind niet (alsnog) inschrijven? Waarom wel/niet?

---

[1] Hoge Raad: leerplichtvrijstelling openbaar onderwijs alleen in uitzonderlijke gevallen | Hoge Raad
[2] Haagse kinderen die thuisonderwijs krijgen om levensovertuiging moeten terug naar school
[3] Nieuwe aanvragen voor thuisonderwijs voorlopig stilgelegd in Utrecht - RTV Utrecht
[4] Jaarverslag Leerlingzaken 2024-2025, gemeente Utrecht.

Gesteld door:

- Ilse Raaijmakers, GroenLinks-PvdA
- Joost Vasters, D66
- Dustin Kolleman, VVD
- Beau Nederhand, Volt